

HOOGHEEMRAADSCHAP
**DE STICHTSE
RIJNLANDEN**

veilige dijken • droge voeten • schoon water

Kies soort verzending.

Provincie Utrecht

College van Gedeputeerde Staten

Postbus 80300

3508 TH Utrecht

Datum

4 februari 2026

Contactpersoon

Telefoonnummer

Telefoonnummer.

Uw brief d.d.

Uw kenmerk

Ons kenmerk

2076550v8 Registratienummer.

Onderwerp

Zienswijze HDSR Ontwerp-UPLG

Bijlage(n)

Geacht college,

Hierbij ontvangt u de reactie van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op het Ontwerp Utrechts Programma Landelijk Gebied van 27 november 2025. Wij hebben onze reactie afgestemd met de andere Utrechtse waterschappen en op hoofdlijnen zijn ze hetzelfde. De punten die wij gezamenlijk onder de aandacht willen brengen hebben wij integraal opgenomen (achteraan).

Wij waarderen zeer dat u ondanks het uitblijven van voldoende beleid van het Rijk een integraal programma voor het landelijk gebied opstelt, dat de (inter)nationale doelen dichterbij brengt. U heeft daarmee een lastige positie en wij zien hoe u de balans probeert te vinden tussen de opgaven aan de ene kant, en de belangen en praktische bezwaren aan de andere kant. Goed dat de water- en klimaatopgaven nog steeds een stevige plek hebben in dit Ontwerp-UPLG, mede dankzij onze intensieve samenwerking. Ook hebben wij waardering voor de inzet om de vergunningverlening los te krijgen, wat ook voor de waterschappen van belang is. Wij noemen een aantal punten die wij van harte ondersteunen in het Ontwerp-UPLG:

- Voor het veenweidegebied kiest u een versnelling van de inzet. In een groot deel van ons veenweidegebied hebben wij al relatief hoge (grond)waterstanden, maar wij zien ook dat iets extra's nodig is. Wij kunnen ons vinden in het ontwikkelen van een nieuwe ruimtelijke functie 'veenweidelandbouw', waarbij hogere (grond)waterstanden horen dan voor bestaand landgebruik acceptabel. Dat is voor ons randvoorwaardelijk, voorafgaand aan peilopzet. Vanwege het grote belang van draagvlak is onze inzet om mensen mee te krijgen in de toepassing van maatregelen en ontwikkelen van beleid, en pas als dit niet werkt generieke regelgeving toe te passen. We hopen tot een gezamenlijke aanpak te komen in de Taskforce Veenweide. Daarbij hechten wij veel belang aan het doel remmen bodemdaling, en dat er ruimte is voor een afweging tussen de doelen en de effecten op wateroverlast, de extra watervraag, waterkwaliteit en de extra uitdagingen in het waterbeheer. Bij hogere grondwaterstanden hoort bijvoorbeeld ook een oplossing voor wateroverlast, dit kan door extra ruimte of andere normering voor wateroverlast.
- Wij steunen ook de concretere borging van ruimte voor water in het Ontwerp-UPLG. U stelt dat de diepste delen van afvoergebieden geschikt moeten zijn om water vast te kunnen houden. Dit sluit aan bij onze visie om water meer vast te houden waar het valt als gevolg van piekbuien; dit geldt niet alleen in de polders maar ook

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten
T (030) 634 57 00
post@hdsr.nl
www.destichtserijnlanden.nl

in de afvoergebieden in het Kromme Rijngebied. En met het opnemen van zoekgebieden voor waterbergingsgebieden in de omgevingsverordening zorgt u voor het weren (dan wel mitigeren van effecten) van hoogwaardige/ overstromingsgevoelige ontwikkelingen op deze locaties. Voor watertekort zijn we blij om te lezen dat de Heuvelrug en diepe droogmakerijen in beeld zijn als draaiknoppen om water in het gebied te houden. Dit is in lijn met de voorkeursstrategie Centraal Holland, die ontwikkeld wordt. Wij geven hier graag actief vervolg aan om te komen tot een toekomstbestendig gebied.

- Voor de Heuvelrug kiest u voor de focus op een robuust watersysteem. Dit sluit aan bij onze visies op een toekomstbestendig watersysteem en grondwater. Wij vinden het van belang dat de tekst uitstraalt dat niet alles maakbaar is, maar dat ook acceptatie van extra wateroverlast en aanpassen aan nattere omstandigheden nodig is.
- U zet met het Ontwerp-UPLG extra in op levendige boerensloten, die bijdragen aan vrijwel alle water-, natuur- en klimaatdoelen en waarvoor veel draagvlak is. Wij vinden dit belangrijk, dus waarderen dat zeer. Wij vragen voortzetting van uw inzet richting het rijk om de uitbreiding van het Agrarisch Natuurbeheer ook hierop in te zetten, net als voor de natuurvriendelijke oevers, kreeftenaanpak en ook waterberging. Voor boeren levert dit nu nog geen verdienmodel op en er zijn nog juridische blokkades zoals het opschuiven van bufferstroken bij aanleg natuurvriendelijke oevers. We blijven graag samen optrekken om dit te verbeteren, net als dat we al intensief samenwerken aan de uitvoering.
- We steunen het UMDL omdat hiervoor nu bij de melkveehouderij draagvlak is en het beweging brengt. We werken graag samen verder aan de indicatoren voor de water- en bodemdoelen, wat voor ons nog wel een uitdaging is.

Wij geven ook een aantal aandachtspunten mee, die in onze beleving cruciaal zijn voor het slagen van dit programma. Op dit moment hebben wij namelijk wel zorgen over de uitvoerbaarheid. Er is meer duidelijkheid nodig over de randvoorwaarden en kaders voor dit beleid en het handelingsperspectief voor verschillende partijen:

- Er is relatief veel geld beschikbaar voor de eerste jaren via de Utrechtse maatregelpakketten, maar voor de langere termijn ontbreekt de dekking. Dit is wel essentieel voor de uitvoering. Wij delen de wens dat dit wordt aangevuld vanuit het rijk en/of Europa, maar ook moet actief worden gezocht naar andere verdienmodellen en financieringsvormen. We zullen ook het gesprek moeten voeren over alternatieven voor als dat niet gebeurt; het kan niet zonder meer worden afgewenteld op één sector. Dit zou dan een rol moeten spelen in de afwegingen.
- Ook moet er voldoende financiering zijn voor langjarig beheer en onderhoud voor diverse maatregelen door meerdere partijen. Hiervoor zijn nog onvoldoende middelen geborgd.
- Wij hechten erg aan de Utrechtse aanpak van 'we doen het samen' en het vinden van goede oplossingen op het grensvlak van 'top-down' en 'bottom-up'. Vanuit de zorgen voor het draagvlak vragen wij met klem om het samen doen nog sterker op te zoeken voor het uitwerken van de maatregelen in de gebieden. Wij vragen in dat kader ook heel serieus te kijken naar de zienwijzen, en wij bieden aan om mee te denken als het over water gaat. Ook betekent dat wat ons betreft: eerlijk en transparant zijn over de doelen. Wij merken dat in gebiedsprocessen niet alle doelen benoemd worden, waardoor onduidelijk blijft welke kaders eraan komen. Het is ook niet mogelijk om totale duidelijkheid te geven, maar nu is er een verschil tussen de boodschap in de gebiedsprocessen en vanuit het UPLG. Dit brengt ons als waterschap in een lastige positie.
- Het is helder dat er te veel opgaven zijn voor de beschikbare ruimte, en dat er transitie nodig is. Het Ontwerp-UPLG heeft als leidende structurerende principes de landschappen als basis (met bijbehorend bodem- en watersysteem) en het combineren van ruimtevragende opgaven. Hierin heeft de provincie zelf een belangrijke rol te spelen, die duidelijkheid kan scheppen en ook nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt. Onze oproep zou zijn om deze rol serieus te nemen, en gesteund door de eigen principes de benodigde ruimtelijke keuzes ook daadwerkelijk te gaan maken. Daarbij vragen wij om met urgentie te kijken naar de gebieden waar veel opgaven samen komen, inclusief de wateropgaven.

- Het is duidelijk dat ook van het rijk beleid en instrumentarium nodig is om de doelen te kunnen halen, maar wij vragen ook van de provincie om duidelijker te maken wat zij bereid is om aan instrumentarium in te zetten: grondstrategie, financieel en juridisch. Grond is daarbij een cruciale factor, en daar zou de provincie veel pro-actiever op moeten sturen.
- Tot slot: Het zou klip en klaar moeten zijn dat de provincie werkt met betrouwbare en actuele data. Voor goede gebiedsprocessen is het belangrijk dat de partijen het eens zijn over de interpretatie. Het waterschap staat 100% achter de door het waterschap aangeleverde waterkwaliteitsdata.

Gezamenlijke reactie Utrechtse waterschappen

De Utrechtse waterschappen waarderen dat de provincie met het Utrechts Programma Landelijk Gebied een stap zet in het geven van duidelijkheid over de opgaven in het landelijk gebied. De waterschappen zijn blij met de aandacht voor 'water en bodem sturend' en het uitwerken van de opgaven aan de hand van landschappelijke kenmerken. Om te komen tot het Utrechts Programma Landelijk Gebied is veel werk verzet. Evenwel is de beleidsuitwerking van de opgaven in het landelijk gebied wat betreft de Utrechtse waterschappen niet voltooid met het vaststellen van het programma.

Waterbeschikbaarheid en ruimte voor water

Als waterschappen vragen we aanvullend om een goede uitwerking van de watervraag die volgt uit het willen realiseren van de opgaven en deze te verbinden aan de waterbeschikbaarheid. Het gesprek over het waterverdelingsvraagstuk moet op zowel nationaal, provinciaal als regionaal niveau worden gevoerd en meegenomen worden in te maken keuzes binnen het UPLG en worden gekoppeld aan de herijking van de deltabeslissingen.

Waterbeschikbaarheid kan worden vergroot door het beter en meer vasthouden van water. Dit conserveren van water maakt dat er in het bestaande watersysteem minder ruimte beschikbaar is voor piekberging. Aan deze opgave is een fysieke ruimtebehoefte verbonden; deze wordt versterkt door de gevolgen van klimaatverandering. De waterschappen zijn daarom positief over de stappen die de provincie hierin zet, maar vragen om deze opgave samen nader uit te werken en de KNMI klimaatscenario's hierbij te gebruiken.

De provincie geeft aan in het Utrechts Programma Landelijk Gebied dat voor een heel aantal Natura2000-gebieden geldt dat er in en met name rondom deze gebieden hydrologische maatregelen nodig zijn. De waterschappen onderschrijven dat deze natuuropgave urgent is, maar vragen om een goede uitwerking en onderbouwing van de te nemen maatregelen. Wij vragen aandacht voor het feit dat huidige hydrologische condities vaak voortvloeien uit een lange ontstaansgeschiedenis van de verschillende watersystemen en daarmee ook grenzen stellen. Technische maakbaarheid heeft beperkingen. Hydrologische maatregelen ten behoeve van natuur kunnen consequenties met zich meebrengen voor het huidige landgebruik. In situaties waar functieverandering om deze reden gewenst is, vraagt dat ruimtelijke borging in provinciale kaders.

Uitvoering

Om tot uitvoering te komen zijn consensus over de opgaven, een aanpak gebaseerd op draagvlak in gebieden en voldoende financiële middelen – ook op de lange termijn - essentieel. De waterschappen onderschrijven het belang van het tegengaan van zowel bodemdaling als de uitstoot van broeikasgassen. De veenweidegebieden binnen de provincie Utrecht verschillen van elkaar. Dit vraagt om maatwerk en een passende termijn voor het komen tot hogere grondwaterstanden. De waterschappen zien graag dat de afstemming over te wijzigen peilbesluiten onderwerp is van gesprek binnen de Taskforce Veenweide. Wat de waterschappen betreft moet hier een uitvoerbare en haalbare termijn aan gekoppeld worden, zonder dwingende vastlegging met een einddatum van 2035.

Er moet een goede verbinding tot stand komen tussen enerzijds het beleidskader dat wordt vastgesteld middels het UPLG en de uitvoering die plaatsvindt in gebieden. Goed functionerende gebiedsprocessen zijn hierin een belangrijke schakel. Dit vraagt aandacht, in relatie tot het vertalen van de beleidsdoelen naar de gebieden, de benodigde transparantie hierover en uitlegbaarheid daarvan. Voor draagvlak en uitvoering is dit essentieel. Op dit moment is deze verbinding een punt van zorg voor de waterschappen.

De waterschappen zijn verheugd dat de provincie de nodige middelen heeft ontvangen van het rijk voor de opgaven in het landelijk gebied. Tegelijkertijd is er op dit moment geen zicht op voldoende middelen voor financiering van het gehele programma. Dit vraagt om een afweging in de prioritering van de uitvoering.

Het UPLG zet sterk in op agrarisch natuur- en waterbeheer. Dit waarderen wij zeer omdat zij bijdragen aan vrijwel alle water-, natuur- en klimaatdoelen en er veel draagvlak voor is. Wij vragen u om bij het rijk te (blijven) agenderen dat de middelen van het ANB ook nodig zijn voor wateropgaven, zowel de uitbreiding van de inzet op agrarisch waterbeheer als concurrerende vergoedingen en langjarige beheercontracten.

Tot slot

Graag blijven wij onze kennis en kunde van het watersysteem, het gebied en ons netwerk inzetten om het Utrechts Programma Landelijk Gebied binnen onze taken en bevoegdheden concreter uit te werken en uit te voeren. We stellen voor om jaarlijks samen de voortgang te bespreken en maatregelen te evalueren.

Wij vertrouwen op een voortzetting van de goede samenwerking,

Met vriendelijke groet,

Jeroen Haan
Dijkgraaf

Cis Apeldoorn
Secretaris-Directeur